

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes
aliquot**

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula III. Finis est ultimum

urn:nbn:de:bsz:31-102400

præstant, comparemus, dicimus & hæc meliora esse quàm illa, non absolutè, sed nobis vel munito huic inferiori, propter quem facta sunt.

REGULA III.

Finis est ultimum. II. Phys. t. 23. II. Met. t. 8.

I. sed non omne ultimum est finis, verùm id, quod bonum, quodque ita expeditur, ut aliud propter ipsum expetatur. Mors enim ultimum est, sed non finis, id est, causa finalis. Διὸ καὶ ὁ ποιητῆς γελοῖως παρεήχηται εἶπέν.

ἔχει τέλος τὴν, ἧς ὡς δὲ σκοπὸν ἐγένετο.

Ὁρίζεται γὰρ ὁ πᾶν εἶναι τὸ ἔχαπεν τέλος. ἀλλὰ τὸ βέλτιστον scribit Aristoteles t. 23. L. II. Phys. ideoque Poeta ridiculè adductus est, ut diceret, habet finem, cuius causâ genitus erat. Non enim omne ultimum meretur nomen finis, sed id, quod est optimum. Reprehendit nimirum hic Philosophus Poëtam, quod loquens de aliquò defuncto, dixit eum habere finem, propter quem natus sit, quasi scilicet mors sit causa finalis propter quam nascimur. Sumitur quidem & nomen τέλος & finis pro extremo sive ultimo alicujus rei, quod tamen causa finalis non sit, quâ ratione apud Xenophontem Pæd. 7. dicitur ille, qui moritur, τέλος ἔχειν, quemadmodum & Rom. VI. 21. τέλος malorum est mors. Et Cicero, & alii mortem finem vitæ vocant; Sed ut τέλος est idem quod τὸ ἐνεκα, sive causa finalis, sic mors non est finis. Non enim ut moriamur, nascimur, aut vivimus.

II. Verùm hîc objicitur: Finis alius ultimus est, intermedius alius, ut vel ex *I. Eth. c. I. & IX. Metaph. t. 16.* constat. E. noni omnis finis est ultimum.

III. Resp. finem intermedium esse ultimum, non simpliciter, sed respectu præcedentium mediolorum, quorum est finis. Et cùm ex *cit. t. 16. L. IX. Metaph.* constet, finem intermedium finem quidem esse, ultimum tamen esse magis finem, non mirum est, illi quoque *id ultimum esse* non ita simpliciter convenire.

REGULA IV.

Finis est principium.

Ita Aristoteles, *IX. Metaph. t. 14. I. Eth. c. XII.* & alibi. Est enim causa. At omnes causæ principia sunt, *V. Metaph. c. I.* Sed hæc Regula cum præcedente adversis frontibus videtur pugnare. Omne enim principium est primum, ut dicitur *locò jam cit.* Sed primum & ultimum è regione sibi opponuntur. Et licet hanc dirimet, & utramque Regulam illustriorem & explicatiorem reddet subsequens.

REGULA V.

Finis est primum in intentione, & ultimum in executione.

I. Ita vulgò. Ex Aristotele *III. Eth. c. II.* potest ita formari: *Finis est primum εν τῇ ἀναλογίᾳ, ultimum εν τῇ γυνέσει.* Duplex est ordo: unus in actibus intel-

intellectu
posito ve
principio
vel reips
proposito
reipsa de
do inten
dat, qua
num exp
illud.

quate au
tegrisa
tionis,
lontas f
pter fine
xtu 49.
nit, qu
mover
Etus pra
petitur
pro uno

II.
onis &
unum p
quidem
enim fi
enim e
sterius
nem.